

Hertil knyttede sig følgende Diskussion :

Etatsraad Tvermoes. Det er klart, at skal dette Spørgsmaal komme til at spille en større Rolle, maa Brandforsikringen tage sig af det, og det maa ske i Form af en Præmiedsættelse, hvor Anlægget virkelig er godt. Der er imidlertid her den Vanskelighed tilstede, dels at faa gode Anlæg bragte tilveje og dels at faa ført Tilsyn med disse. Den ærede Foredragsholder sagde, at enhver intelligent Landmand maatte kunne sætte sig ind i Sagen og sørge for, at alt bliver bragt i den rette Orden; men i den Henseende har den ærede Foredragsholder større Tillid til Landmændene end Taleren. Man kan maaske nok faa Landmændene til at sørge for gode Anlæg, men hvorledes vil det stille sig med Vedligeholdelsen? Taleren havde mange sørgelige Erfaringer i den Henseende; man kan vanskelig faa Landmændene til at sørge for, at Petroleumslamperne ere nogenlunde i Orden, og man faar dem langt mindre til at sørge for, at Lynaflederne ere i Orden. For imidlertid at undersøge, om man kan gaa ind paa en Nedsættelse af Præmien, havde Taleren søgt en Bevilling paa 10,000 à 15,000 Kr., men den var bleven ham nægtet. Man havde spurgt ham, om han troede, at Brandskadernes Antal i Tilfælde af, at Lynafledere bleve almindelige, vilde gaa ned, men dertil havde han maattet svare nej, eftersom lidt over Halvdelen af Ildebrande skyldes Tændstikker. Der er jo nemlig den Ejendommelighed tilstede, at Lynet altid er farligst fra Slutningen af Maj og til Terminstiden er overstaaet; kommer man derimod hen i August Maaned, altsaa til den Tid, da Tordenvejret er meget værre, gjør det ikke nær saa megen Skade. Det er et mistænkeligt Forhold, og overhovedet ville de Folk, som ønske, at deres Hus skal brænde, ikke sætte Lynafledere op. Den sjællandske Brandforsikring har allerede nu nedsat Præmien, naar der paa Bygningen er anbragt Lynafledere, og Taleren havde tænkt sig, at man herigennem efterhaanden kunde faa nogen Erfaring med Hensyn til, hvorledes Forholdene ville stille sig. Taleren havde søgt at komme til Kundskab om disse Anlægs Betydning og Godhed, og Resultatet af hans Undersøgelser havde været, at medens nogle

Anlæg — det er Stangsystemet, der anvendes — maatte kaldes ret gode, var der en Mængde, der snarere maatte anses for at være farlige, ja et enkelt Sted var Anlægget endogsaa af en saadan Beskaffenhed, at han maatte sige til vedkommende Ejer, at saafremt han ikke nedtog Anlægget, vilde han blive indstillet til at betale den dobbelte Præmie. Efter Talerens Mening vilde det være vanskeligt at faa Bønderne, navnlig i disse trange Tider, til at anvende 300 à 400 Kr. paa Lynaflederanlæg, og derfor troede han, at man i lang Tid vilde holde sig til Stangsystemet. Spørgsmaalet er derfor, om man kan faa dette System paalidelig udført, og om man kan finde en Maade, hvorpaa man med nogenlunde Lethed kan undersøge det, thi der vil da maaske være Mulighed for at faa det indført. Som Forholdene nu ere, ere de efter de Undersøgelser, Taleren har anstillet, kun daarlige. Hovedsagen er, at man kan faa begyndt paa Sagen, og Landhusholdningsselskabet kan her virke med til at faa indsamlet Oplysninger om de virkelige Lynnedslag. Gjennem Brandforsikringerne kunne saadanne ikke faaes, derimod kan man maaske gennem Skolelærerne faa indsamlet et ikke uvigtigt Materiale, og man maa helst begynde jo før jo heller med at faa Sagen sat i Gang. Førøvrigt nærede Taleren, som før sagt, Tvivl om, at man vilde faa Landbefolkningen til at anvende større Beløb i det her nævnte Øjemed. Der er jo mange større Gaarde og Herregaarde, der ikke have Lynafledere, og før man faar dem til at gaa i Spidsen, faar man ikke de mindre Jordbrugere til at gaa med til denne Foranstaltning. Endnu skulde Taleren kun fremhæve den Mærkelighed, at uagtet der i de senere Aar er bygget mange Stalde af Jernblik, har man dog ikke havt et eneste Lynnedslag i dem.

Konsulent Dencker spurgte, om man ikke havde fundet, at galvaniserede Jernplader ikke vare holdbare som Jordplader. Taleren mente, at saa snart det galvaniske Overtræk fik et Brud, udøvede det en skadeligere Virkning, end om Jærnet havde været uden Galvanisering. Dernæst kunde Taleren ogsaa ønske at vide, om det havde vist sig, at den paa Tage

foretagne Svejsning var paalidelig, thi Svejsning var jo vanskelig at udføre, og skal den endda udføres under vanskelige Forhold, vil den vistnok blive endnu mindre sikker, end om Forbindelsen bragtes tilveje paa anden Maade. Hr. Appelle mente, at man skulde benytte Ingeniører til at anlægge Lynafledere, og det er ogsaa korrekt, men i 9 à 10 Tilfælde, vil det ikke lykkes at faa Landmændene dertil; Landmanden henvender sig til en eller anden ham bekendt Mand og faar denne til at besørge Anlægget; det koster da ikke noget at faa Planen lagt, og man vil jo saa ogsaa faa selve Anlægget udført billigere. Taleren havde ikke saa ringe Erfaring i saa Henseende paa et andet Omraade, og det maatte derfor atter og atter gjentages for Landmændene, at det er fornødent at benytte teknisk Hjælp.

Etatsraad Tvermoes. Ingeniørledelse vil blive aldeles nødvendig. Hvis nemlig Brandforsikringen skal give Nedsættelse i Præmien for de Bygninger, hvorpaa der er anbragt Lynafledere, maa den approbere Planen til Anlægget. I Slesvig og Holsten maa der til Brandforsikringen indgives en Tegning over Bygningerne, og Brandforsikringen udarbejder da Planen til Anlægget, og en noget lignende Fremgangsmaade maa ogsaa anvendes hos os. Hvad Jordpladerne angaar kunde Taleren oplyse, at han i Holsten, hvor man begyndte med Lynafledning for en halv Snes Aar siden, havde set Plader af ren Zink, som efter 10 Aars Forløb viste sig aldeles uskadte, hvorimod det, hvad Kobberplader angik, flere Steder viste sig, at den Lodning, der skal fæste Traaden fast til Pladen, var opløst ved kemisk Indvirkning.

Præsidenten (Kammerherre Castenschiold). Hvis man virkelig vidste, at Brandforsikringen vilde nedsætte Præmien, naar der etableredes virkelig gode Anlæg, vilde der ogsaa blive en ganske anderledes Gænge i Sagen, end der nu er. Taleren var overbevist om, at den Vejledning, som kom fra Hr. Appel, vilde mægtigt fremme Anlægget af gode Lynafledningsanlæg. En saadan Vejledning havde man tidligere

manglet, og det var vistnok Grunden til, at en stor Mængde af de tidligere Anlæg ikke kunde staa for nogen Kritik, saaledes som det fremgik af Etatsraad Tvermoes's Undersøgelser. Etatsraaden vilde vist bedst kunne fremme denne Sag, naar han, som han tidligere omtalte, kunde faa 10,000 à 15,000 Kroner til Raadighed til teknisk Medhjælp; thi først naar der er dygtige Teknikere til at lægge Planer og kontrollere Anlægene, vil man kunne faa virkelig gode Forhold frem, og blive fri for, at man, som det nu sker, lader en Smed lave det hele, efter hvad man har set et eller andet Sted. Taleren vilde henstille til Etatsraad Tvermoes, som jo har stor Indflydelse med Hensyn til denne Sag, at han vilde arbejde paa dens videre Fremme; Landhusholdningsselskabet skulde gjøre det samme, saa vidt dets Evner rækkede.

Etatsraad Tvermoes vilde gjøre opmærksom paa, at man maatte ikke trække en Parallel mellem os herhjemme og Udlandet, hvad disse Forhold angik. I Udlandet kan der gives et større Afslag i Præmiebetalingen, fordi denne dør er højere end hos os, ja i visse Tilfælde endogsaa dobbelt saa høj, og selv om vi derfor ogsaa herhjemme mulig kunde komme til at give et Afslag, vilde det dog ikke blive saa meget, at man derigjennem vil kunne indvinde Anlægsudgifterne. Det er et Moment, der ogsaa maa lægges Mærke til.

Konsulent Dencker fandt sin Anskuelse bekræftet gennem Etatsraad Tvermos's Udtalelse, at rene Zinkplader ere bedre end galvaniserede.

Cand. Appel kunde oplyse, at man enkelte Steder havde været utilfredse med galvaniserede Plader, men der var andre Steder, hvor man bestemt holdt paa dem; naar de blive omhyggelig galvaniserede og omhyggelig nedlagte i Jorden, skulde de kunne holde sig længe. — Taleren havde selv været meget mistroisk, hvad denne Svejsning paa Tagene angik, men efter hvad der var ham meddelt fra paalidelig Side, skal den virkelig kunne udføres. — Hvad det angaar, at man

skulde være tilbøjelig til at tage teknisk Medhjælp, da troede Taleren at turde sige, at der nu var kommet andre Forhold frem i saa Henseende, og Konsulent Denckers egen Virksomhed viser jo ogsaa, at Landmændene nu ganske anderledes end tidligere foretrække Sagkundskaben fremfor Ukyndigheden. Til Etatsraad Tvermoes vilde Taleren bemærke, at det forekom ham, at Præmien maatte kunne nedsættes her i Landet i samme Forhold som i Udlandet for de Folk, der virkelig sikre deres Bygninger mod en Brandfare, der er saa stor, at den i enkelte Tilfælde endogsaa kan være henimod 30 pCt.

Etatsraad Tvermoes. Hvor der naas en saadan Sikkerhed vil det naturligvis komme i Betragtning, men hvor har man Sikkerhed for, at der er Sikring for et saa stort Beløb. Man har hidtil ikke havt andet at gaa frem efter end Politimestrenes Erklæringer, og sammenlignes de Brandskader, som de erklære at være foraarsagede ved Lyn, med samtlige Brandskaders Antal, kan det være, at det bliver 30 Procent, men af disse 30 Procent vilde Taleren slaa Halvdelen af og lidt til. Men man kunde jo gaa den Vej først at sætte Præmien op og saa siden i den her nævnte Anledning sætte den ned. Der mangler et sikkert Grundlag med Hensyn til den Betydning, som Tordenvejret har.

Cand. Appel. Det vilde sikkert have Betydning om der, hvad denne Sag angik, kom en Udtalelse fra Brandforsikringens Side, idet der derved vilde undgaaes mange umulige Anlæg. Talerens Udtalelser gaa ikke saa meget ud paa øjeblikkelig at faa en Præmienedsættelse; blot det, at der gives Udsigt til, at noget saadant vil komme, vil foraarsage, at der vil blive foretaget gode Anlæg, i Steden for daarlige, og alene det, at der undgaaes én Ildebrand, vil have Betydning. Det er særlig en officiel Anerkjendelse, der trænges til paa dette Omraade.

Etatsraad Tvermoes. At fremkomme med en saadan officiel Anerkjendelse af Lynafledningsanlæg vil være vanske-

ligt; en anden Sag er det, at man kan gaa den Vej, at man, naar man hører, at der er udført et Anlæg, kan lade det undersøge og, naar det viser sig at være praktisk og godt udført, da i dette enkelte Tilfælde kan foretage en Præmiedsættelse. Paa den Maade kan der muligvis gøres en Begyndelse med Hensyn til dette Forhold. Der er i Øjeblikket ikke Stemning for at paatage sig nogen Udgift lige over for dette Spørgsmaal, men det kan maaske komme.

Konsulent Dencker troede bestemt, at man burde afholde sig fra den tidligere omtalte Svejsning paa Taget.

Præsidenten kunde ikke tro andet, end at man, naar man kom ind i et rationelt Spor, ogsaa kunde komme ud over de Vanskeligheder, der i Øjeblikket stillede sig i Vejen. — Paa Landhusholdningsselskabets Vegne vilde Taleren bringe Hr. Cand. Appel en Tak for hans Foredrag. Det forekom Taleren, at det havde megen Betydning at faa denne Sag bragt ud i Livet, og man turde haabe, at Cand. Appels Vejledning vilde bidrage dertil. Elektriciteten griber jo i vor Tid mere og mere ind i vor daglige Virksomhed, og underkastes stedse nøjere Granskning. Ligesom man derfor tør vente efterhaanden at kunne drage sig den til Nytte, tør man ogsaa haabe mere og mere at kunne modvirke de skadelige Følger, den kan afstedkomme gennem Lynnedslag.
